

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Det fjärde nordiska stratigrafimötet, danska Viborg 3-5 augusti 2001
Rundkvist, Martin

Fornvännen 2001 (96), s. [198]-199

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/2001_198

Ingår i: samla.raa.se

nast Frankrike, som antog en ny fornminneslag i januari i år. Allt talar för att konventionen motsvarat de förväntningar som ställts och att den ännu har kvar sin aktualitet. Emellertid ser inte Europa likadant ut idag som för tio år sedan. Bl.a. har det kommit till nya stater och det är sannolikt dags att aktualisera konventionen igen.

Artikeln bygger i allt väsentligt på ett anförande vid ett möte i riksantikvariegruppen Europae Archaeologiae Consilium (EAC), Strasbourg i mars 2001.

Litteratur

- Protection of archaeological heritage. Explanatory report on the revised Convention opened for signature on 16 January 1992.* Strasbourg 1993.
 Trotzig, G. 1993. The new European convention on the protection of the archaeological heritage. *Antiquity* 67, no. 255. Cambridge.

Gustaf Trotzig

Det fjärde nordiska stratigrafimötet, danska Viborg 3–5 augusti 2001

Som ett led i den stora omorienteringen i stadsarkeologins fältmetoder (jfr debatt i *META* 1993–1998) har man sedan 1996 hållit fyra nordiska stratigrafimöten. Jag recenserar rapporten från det tredje mötet längre fram i detta nummer av *Fornvännen*. Det fjärde ägde rum under tre regniga augustidagar 2001 i danska Viborg, och jag var en av deltagarna.

Det välorganiserade och gemytliga mötet i domkyrkans församlingshem samlade drygt 40 deltagare varav de flesta var fältaktiva medeltidsarkeologer från Danmark och södra Sverige. Det var med andra ord mest ett svensk-danskt möte. Finland representerades av två ålänningar och Norge blott av en danska i förskingringen. Programmet bestod främst av seminarier med föredrag om undersökningar på Åland, i Sigtuna, på Mälardalens landsbygd, i Norrköping, på Gotland, i Lund och i Viborg.

Vid tillfället bedrev Viborg Stiftsmuseum en påkostad forskningsgrävning intill Viborg Søndersø. Fastän fynden var magrare än väntat så imponerade fältmetoderna och det täta samarbetet i fält med paleobotaniker och konservatorer. Tidigare undersökningar på platsen redovisas utförligt i *Viborg Søndersø 1000-1300* (red. Jesper Hjermand et al. 1998).

Just samarbetet med naturvetare var ett återkommande tema i seminarierna, där både

en paleobotaniker och en kvartärgeolog deltog. Ingen ville längre vara påsarkeolog och lämna provpåsar till folket i de vita rockarna efter säsongens slut. Naturvetarna själva ville lämna rocken hemma och delta i fältundersökningarna. Så har tack vare särskild finansiering kunnat ske både vid Viborg Søndersø och i Norrköping. Fruktbara diskussioner och ett och annat gräl har möjliggjort insamlingen av helt nya datatyper och formuleringen av nya frågor.

Ett annat återkommande tema var sektioneringsritningarnas vara eller inte vara. I själva verket var alla överens om nyttan med sektioner – naturvetarna sade sig inte kunna arbeta utan dem – men samtidigt stod dessa ritningar som symbol för frågan om enkel-kontext-ritning kontra multi-kontext-ritning. Kort sagt har svenskarna gått direkt från stickgrävning till stratigrafisk grävning med enkel-kontextritning, medan danskarna sedan länge gräver stratigrafiskt men är mindre villiga att överge multi-kontext-ritningen och de därmed förknippade sektioneringsritningarna. Problemet är att multi-kontext-ritning förutsätter en uppfattning om de stratigrafiska kontexternas ungefärliga samtidighet redan innan fynden analyserats och daterats.

Ett grupparbete under seminarierna berörde dokumentationen av kontaktytor mellan lager, exempelvis avröjningshorisonter. Här be-

fanns svenskarna vara ganska renläriga Harrisianer (*Principles of archaeological stratigraphy 2nd ed.* Edward Harris 1989), med uppfattningen att kontaktytor är tvådimensionella och immateriella, medan några av danskarna hellre ville se dem som tunna lager. Denna meningsskiljaktighet är dock troligen inte allvarlig, utan påverkar mest vilken kontextblankett informationen om en viss kontaktyta hamnar på.

Nästa stratigrafimöte kommer att äga rum på Kulturen i Lund 2003, och man har målsättningen att detta verkligen skall bli en nor-

disk sammankomst. Den stratigrafiska metoden i allmänhet och stadsarkeologin i synnerhet är i ett dynamiskt utvecklingsskede. De inblandade arkeologernas och naturvetarnas kontaktilja och debattglädje bådär gott inför framtiden.

Martin Rundkvist

Det 52:a Sachsensymposiet, Lund, 19–21 augusti 2001

Det 52:a Sachsensymposiet ägde rum på Akademiska Föreningen i Lund, 19–21 augusti 2001, och anordnades på ett utmärkt sätt av institutionen för arkeologi vid Lunds Universitet. Temat var folkvandringstidens och vendetidens centralplatser, och de 24 föredragen var idel detektorfynd, hallbyggnader och frankiska glasskärvor. Man talade t.ex. om Gudme, Dankirke, Dejbjerg, Tissø, Bejsebacken, Helgö, Slöinge, Ipswich, London, Hamwic och Groß Strömken-dorf; men framför allt om Uppåkra.

Uppåkraprojektet har nu efter de inledande metalldetektorundersökningarna både börjat gå på djupet och bredda sig. Man gräver stora schakt med stratigrafisk stadsmetodik söder om Uppåkra kyrka, man prospekterar runt om i Skåne efter liknande platser, och fyndrikedomerna är bedövande. För symposiets skull hade man på Lunds Universitets Historiska Museum ställt in extra montrar i utställningarna där man visade ett generöst urval av de oräkneliga fynden från Uppåkra. Här märktes exempelvis metallbägaren med Stil I-ornerade pressbleck och den blå romerska glasskålen, båda fortfarande i gipsat preparat. Medan symposiet pågick hittades två guldgubbar vid Uppåkra, båda i samma hallbyggnad som bägaren och skålen kom ifrån.

Begreppet centralplats kan förstås definie-

ras på många olika sätt, inte minst till följd av att det både ingår i kulturgeografisk teoribildning och fungerar som namn på en fornlämningsstyp. Denna luddighet ledde dock inte till några kontroverser, utan alla verkade överens om att fastän både fyndrika boplatser med hantverksspår och stora gravfält var centrala platser så var de centrala i olika avseenden.

Två exkursioner ingick i programmet, en till Uppåkra och en runt Österlen, den förra drabbad av åskväder och den senare i strålande solsken. På Österlen besökte vi bl.a. platsen för UV-Syds nyligen avslutade undersökningar vid storgården i Järrestad samt Uppåkras sykonplats vid Ravlunda. Här eroderade de första kända guldgubbarna fram ur flygsanden på 1700-talet, och såväl ägonamnen som nya prospekteringsfynd antyder att platsen kommer att låta tala om sig framöver. Där växer dessutom björnbär och är underbart vackert.

Sachsensymposierna berör främst tiden 150–800 e.Kr. i Nordeuropa och arrangeras årligen av en internationell förening, ett Arbeitsgemeinschaft (jfr. recension av rapporten från det 48:e symposiet, *Fornvännen* 2001:2, s. 135–137). Man strävar efter hög kompetens, hög aktualitetsgrad och hanterbart format. Detta är ingen lättuppnådd kombination: hur håller man deltagarantalet nere utan att det hela blir